

La Nr. 2726 Scol. 1876

Proiectu de statutu

pentru crearea unui fondu de pensiune pentru invetiatorii si invetiátorele din scóele populare confesionale greco-orientale din archidiecec'a romana a Transilvaniei, precum si pentru ajutorarea veduveloru si a orfaniloru remasi dupa mórtea invetiatoriloru.

I.

§. 1. Biseric'a ortodoxa romana din Transilvani'a infintieza unu fondu de pensiune pentru invetiatorii si invetiátore, veduve si orfani remasi dupa mórtea invetiatoriloru din scóele confesionale greco-orientale.

§. 2. Fondulu, care este proprietatea biserecei ortodoxe romane din Transilvani'a, se formeza din urmatóarele contribui:

- a) Celu ce pentru prim'a data este denumitu de invetiatoriu solvesce odata pentru totu-déun'a 4% din salariulu seu invetiatorescu la fondulu de pensiune.
- b) Celu ce in decursulu servitiului seu avangieza la unu salariu mai bunu solvesce odata pentru totu-déun'a la fondulu de pensiune 40% din sum'a cu cátu i-s'a urcatu salariulu in decursu de 2 ani.
- c) Totu insulu, care se pensiuneza din fondulu de pensiune si are muiere séu copii indreptatiti la pensiune, solvesce cu ocaziunea pensiunárii sale 2% din pensiunea dobendita.*)
- d) Fia-care corporatiune, care sustiene o scóla confesionala greco-orientala romána, solvesce odata pentru totu-déun'a 10 fl., cându unu invetiatoriu, dela scól'a ce o sustiene, séu se pensionéza, séu móre sub durat'a servitiului si lasa dupa sine veduva séu orfani cu indreptatire la subventiune.
- e) Fia-care corporatiune, care sustiene o scóla confesionala greco-orientala romána solvesce 6 fl. pe anu de fia-care invetiatoriu, séu invetiátoria, care este aplicatu la scól'a sustienuta de dens'a; acésta taxa o platesce chiaru si atunci, cându statiunea ar' fi vacanta.
- f) Fia-care invetiatoriu séu invetiátoria platesce in totu anulu servitiului 2% din salariulu seu.
- g) Acei invetiatorii séu invetiátore, cari in anulu 1876 au implinitu anulu 55 alu etátiéi solvescu odata pentru totu-déun'a 20% si apoi pe fia-care anu 8% pentru asigurarea unei pensiuni de 100 fl.
- h) Consistoriulu póte din casu in casu destiná bani incursi cá multe scolare in favórea fondului de pensiune.
- i) In favórea fondului se potu face oferte private, benevole si legate testamentare.
- k) Interesele fondului se adaugu la capitalu.
- l) Corporatiunile bisericesci si respective sindulu archidiececanu votéza din anu in anu dupa trebuintia sume corespundietóre in favórea fondului de pensiune invetiatorescu.

II. Administratiunea fondului.

§. 3. Fondulu de pensiune invetiatorescu se administréza prin senatulu episcopescu alu consistoriului archidiececanu in intielesulu statutului organicu.

§. 4. Consistoriulu va presentá sindulu archidiececanu in totu anulu unu conspectu despre afacerile fondului de pensiune.

*) In libelulu B. dela cerculariulu consistorialu din 18. Decembre 1876, Nr. 2726 Scol., in rubric'a a 3-ea de sub tacsa se se corige: in locu de 20% din salariulu, 2% din pensiunea de...

III. Indreptatirea la pensiune si subventiune.

§. 5. La pensiune suntu indreptatiti: Toti acei invetiatorii ordinari séu adjuncti, definitivi séu provisorici, asemenea invetiátorele, cari suntu aplicati la vre-o scóla populara confesionala gr.-or. romána din archidiecec'a Transilvaniei in sensulu legei scolastice.

Invetiatoriloru si invetiátoreloru li-se computa la pensionare si tempulu de serviciu, ce l'au petrecutu la vre unu altu institutu publicu.

§. 6. La ajutoriu séu subventiune suntu indreptatiti veduvele si orfanii invetiatoriloru, cari au fostu in dreptu la pensiune dupa normele ce se voru staveri mai in josu.

§. 7. Pensionarea si escontentarea finala póte urmá ori la cererea expresa a celui ce doresce a se retrage in statulu de odichna ori la dispunerea chiaru si preste voi'a respectivului prin auctoritatile superiori scolari confesionali, déca interesulu instructiunei pretinde acést'a.

§. 8. Se potu retrage din postulu de invetiatoriu cu pensiune pána la incetarea din viétia:

- a) Cei ce au ajunsu alu 65 anu alu viétiei, déca totu-deodata au servitu celu putienu 40 de ani cá invetiatoriu.
- b) Cei ce au servitu celu putienu 10 ani cá invetiatoriu, déca au devenitu de totu necapabili pentru postulu de invetiatoriu, din caus'a vre-unui morbu spirituale séu corporale, unui defectu séu a unei slabiciuni urmate fára de vin'a si gresial'a loru.

§. 9. Escontentare finala se da invetiatoriloru cu servitiu mai putienu de 10 ani, déca au devenitu cu totulu neapti pentru servitiulu invetiatorescu din caus'a vre-unei scaderi sufletesci, a vre-unui morbu si neputintie urmate fora de vin'a si gresial'a loru, si anume: celoru cu servitiu pána la 5 ani se da cá escontentare odata pentru totu-déun'a jumetate din salariulu avutu, iér' celoru cu servitiu preste 5 ani dara mai putienu de 10 ani li-se da pe doi ani jumetate din salariulu ce l'au avutu.

§. 10. Anii de servitiu se computa dela diu'a denumirei de invetiatoriu provisoriu séu definitivu dupa prescrisele legei scolari.

Celoru-ce au parasitu carier'a invetiatoresca dar' mai tárdiu au reintratu in ea, cu ocaziunea pensiunárii numai atunci li se va computá tempulu de servitiu implinitu inainte de parasirea carierei, déca voru documentá, ca au parasitu carier'a fiindu constrinsi de starea sanetátiéi, ori de alte impregiurári estraordinarie si nedependinti dela voi'a loru, si déca n'au primitu escontentare finala conformu §. 9. De acea atari individi suntu indetorati inca cu ocaziunea repasirei loru din carier'a invetiatoresca se incunoscintieze pre inspectorulu districtualu confessionalu de scóle despre abdicarea loru din carier'a invetiatoresca si se arete acestui'a motivele repasirei.

Celoru-ce trecu din postu de invetiatoriu populariu la altu institutu publicu de invetiamentu (p. e. la o scóla media, ori de specia-

litate) mai tárdiu inse iéra ajungu a fi invetiatorii populari: cu ocaziunea pensiunárii li se computa nu numai anii de servitiu de mai nainte, dar' totu odata si tempulu cátu l'au petrecutu in servitiu la altu institutu.

§. 11. Sum'a anuala de pensiune pentru cei ce suntu indreptatiti in intielesulu §. 9 se traga pensiunea pana la capetulu viétiei, se staveresce precum urméza:

- a) Dupa servitiu de 40 de ani capeta fia-care invetiatoriu cá pensiune plat'a intreaa.
- b) Pana la 10 ani impliniti de servitiu compete fia-caru invetiatoriu cá pensiune 40% din plat'a s'a; ér' dela 10 ani insusu se urca competintia de pensiune dupa fia-care anu de servitiu cu cáte 2%.

La statorirea sumei de pensiune nu se póte computá servitiu mai lungu de 40 de ani.

§. 12. Indreptatirea la pensiune respectiva la escontentare finala o pierdu toti acei invetiatorii — fie in servitiu activu, fie in pensiune — cari s'au condemnatu pentru crima prin sentintia judecatorésca, séu cari s'au amovatu din functiunea loru invetiatoresca séu s'au judecatu la perderea pensiunei in urm'a unei nepasári grele, a unui escesu morálu, ori a unei crime cetatienesce in urm'a unei cercetári disciplinare.

Asemenea 'si pierdu indreptatirea la pensiune toti acei individi, cari si-au parasitu carierele invetiatoresce ori au trecut de invetiatorii la institutele superiori séu la scóle de specialitate.

Sumele solvite la fondulu de pensiune devinu proprietatea fondului si nu se potu primí indereptu, nici cându a parasitu respectivulu invetiatoriu carier'a sea invetiatoresca de buna voia, nici cându a fostu amovatu din postulu seu.

IV. Subventiunea veduveloru si a orfaniloru.

A. Subventiunea veduveloru.

§. 13. Muierea celui indreptatitu la pensiune in casu de mórte alu barbatului seu primisce ajutoriu viduale ordinariu, déca barbatulu ei a servitu celu putienu 10 ani ca invetiatoriu si déca ea a traitu cu elu in casatoria celu putienu unu anu si este mai tenera decâtu barbatulu ei celu multu cu 20 de ani.

Veduv'a care n'a traitu cu barbatulu seu in casatoria nici celu putienu unu anu, va primí ajutoriu numai déca va documentá, ca barbatulu seu la cununi'a loru n'a suferitu de morbulu, care i-a casianatu mórtea. De se va maritá inse de nou, ea 'si pierde ajutoriulu viduale, pre cátu tempu va durá acésta casatoria, dar' de va devení éراسi veduva dupa alu doilea barbatu, dupa care nu-i compete ajutoriu viduale, atunci éراسi va primí subventiunea viduale, ce o tragea mai nainte, de cum-va cu ocaziunea maritárii din nou n'a primitu cá escontentare finala sum'a de 2 ani din subventiunea viduale, ce-i competé dupa barbatulu din antaiu.

Veduvele ce se voru maritá din nou trebue sa se dechiare deci cu ocaziunea casatoriei nóua, cá dorescu se primésca escontare finala,

centru
8 fl.,
centru
e anu
ra cu
er. si
a.

lu-
pli-
oun-
a ce
ace-
ra-
sie-

pre-
cu
sco-
sun-
ho-
e.
par-
pro-
ege-
idie-
entu
erne
dea

endu
tate,
nóua
egu-
sie-
mai

dere
se
e in
e de
óue,
mis-

nen-
i, ce
e.

re-
scolo-
ar-

i de
a se
ra
tasim
ni si
nan-
a se

si se
oturi
nisa-
do-
nve-

a a
care
erea
erea
ese,
ppo-
orie,
ibuí
ene-
aco-
i si
ului
200

mei
talu
oriu
i si
de-
din
irea
oca-
lotu
por-
utu
chi-

si
unu

ori ca 'si sustienu pretensiunea la ajutoriu ordinariu si in casulu unei veduvii noua.

§. 14. Sum'a de ajutoriu viduale pe anu este 40% din sum'a de pensiune, ce aru compete barbatului dupa unu servitiu de 40 de ani.

§. 15. Nu au dreptu la subventiune:

- a) Veduv'a care a pasitu cu barbatulu seu defunctu la casatoria, precandu barbatulu era in pensiune, se exceptiunea inse casulu, deca barbatu seu dupa casatori'a loru erasi a intratu in servitiu activu si a servitu mai multu de unu anu.
- b) Veduv'a, care pe tempulu mortiei barbatului seu insa'si e in functiune de invetiatoria si ca atare este provediuta cu plata ordinaria, ori ca primesce o pensiune dupa vre-unu oficiu purtatu.

Acea veduva inse care aru fi necesitata se-si parascesca postulu de invetiatoria — cu exceptiune deca a fostu amovata pentru unu delictu — ori aru remane fara aplicare nu din vin'a sea, un'a ca acea pote pretinde ajutoriu viduale dupa barbatulu seu.

- c) Veduv'a care s'a despartitu pe calea legeri de sociulu seu dupa care aru pute primi subventiune, de nu cum-va aru pute documenta prin judecata divortiala, ca nu ea a fostu caus'a despartirii.
- d) Veduv'a a carei sociu de casatoria insusi si-a pierdutu indreptatirea la pensiune conformu §. 12.

§. 16. Din cauza de escesu greu moralu seu pentru vietia nemorala consistoriulu archidiecesanu pote se detraga in modu provisoriu seu in modu definitiv ajutoriulu viduale ce l'a cascigatu veduv'a dupa morte barbatului ei, er' in casu candu respectiv'a aru fi fostu condamnata judecatoresce pentru crima, atunci neconditionatu trebuie se i se detraga ajutoriulu.

B. Subventionarea orfanilor.

§. 17. Se asigura subventiune ordinaria annale pentru toti orfanii, cari n'au trecut prestu anulu 16 alu etatiei, respective pana a nu se fi casatoritu, si anumitu pentru acei orfani, cari se tragu din casatoriile dinainte de pensionare a invetiatorilor in activitate si invetiatoareloru cu indreptatire la pensiune, deca au servitu celu putienu 10 ani parintii, dupa cari casciga acei orfani subventiunea.

Orfanii ai caroru parinti defuncti au servitu mai putienu de 10 ani, numai atunci casciga ajutoriu, deca voru documenta, ca-su seraci cu totulu si deca parintii loru au servitu celu putienu cinci ani.

Orfanii ce suntu de a se subventiona astu-feliu se voru ajutoru cu sume deosebite, dupa impregiurarea, ca ori suntu cu totulu fara de parinti, fara tata si fara mama, ori ca unu parinte le traiesce.

§. 18. Sum'a de ajutoriu pentru orfanii lipsiti de parinti:

- a) Fia-care orfanu primesce 50 fl. deca numai unu parinte i-a fostu invetiatoriu.
- b) Fia-care orfanu primesce 75 fl. deca ambii parinti ai lui au fostu invetiatori cu indreptatire la pensiune si amendoi au servitu celu putienu 10 ani computabili.

§. 19. Deca mam'a ce traiesce, primesce ajutoriu viduale, atunci pentru unu copilu nu se computa ajutoriu deosebitu; dar' preste unu copilu pentru fia-care se computa ajutoriu de cate 25 fl.

§. 20. Deca mam'a veduvita insa'si a fostu invetiatoria si ca atare nu primesce ajutoriu viduale ci pensiune de invetiatoria, atunci prelanga pensiunea sea capeta pentru fia-care copilu cate 20 fl. ca ajutoriu dupa parintele in cetatu din vietia. Sum'a totala a ataroru ajutorie inse nu pote trece preste 100 fl.

§. 21. Sum'a totala de ajutoriu seu subventiune ce o primescu orfanii conformu §. 19 resp. 20 nu se pote urca preste sum'a de ajutoriu seu subventiune viduale ce este a se primi dupa statiunea invetiatoresca respectiva.

§. 22. Deca veduv'a se marita din nou si astu-feliu 'si pierde ajutoriulu viduale (celu putienu catu dureza aceta casatoria) orfanii voru primi si mai departe ajutoriulu seu subventiunea ce li se compete in sensulu §§-loru de mai susu.

§. 23. Dela tempulu, candu orfanii 'si pierdu prin morte si pre alu doilea parinte si asi devinu orfanii cu totulu fara de parinti, trebuie se se ingrigesca de ei conformu punctulu 2) din §. 18.

Asemenea se considera de orfani cu totulu fara de parinti si cei indreptatiti la ajutoriu in sensulu §-lui 17, deca mam'a loru 'si pierde

ajutoriulu viduale ori prin divortiu seu din alta vina a sea, ori deca ea nici n'a fostu impartasita cu subventiune.

§. 24. Orfanii a caroru provedere este acoperita si ascurata si fara de atare ajutoriu prin vr'unu altu ajutoriu publicu, seu de statu seu bisericescu, ori prin vr'unu stipendiu mai mare decatu sum'a de ajutoriu seu subventiune, ori prin primirea loru intr'unu institutu de crescere, — sub tempulu acest'a nu capeta ajutoriu. Deca atare orfanu aru pierde inse aceta subventiune nainte de alu 16 anu alu vietiei, respective inainte de maritare, atunci si elu se impartasiesce de ajutoriulu statoritu in §§. de mai susu.

§. 25. Orfanii remasi dela parintii, ce au repasitu de pe carier'a invetiatoresca si preste totu si-au pierdutu indreptatirea la pensiune, nu potu pretinde ajutoriu.

Consistoriulu archidiecesanu pote detrage ajutoriulu dela orfanulu ce a comisu escesu greu morale, seu duce vietia nemorala; neconditionatu inse trebuie se i-lu detraga, deca respectivulu a fostu condamnatu pentru crime prin sentintia judecatoresca.

V. Dispositiuni transitorie.

§. 26. Dispositiunile legeri presente se voru executu treptatu in modulu urmatoriu:

- a) Dintre invetiatorii cu indreptatire la pensiune, dar' cari suntu deja aplicati in posturi la intrarea in vietia a acestei legeri, numai acei invetiatori populari suntu deobligati se participe la fondulu confesionalu pentru pensionarea invetiatorilor populari, cari suntu asigurati la altu fondu de categori'a acest'a in mesura precatu aceta lege asigura pensiune.
- b) Anii de servitiu computabili se numera dela anulu de candu invetiatoriulu a inceputu a contribu la fondulu de pensiune.

§. 27. Aceta lege se pune in lucrare cu inceputulu anului 1877.

Sibiu, 1. Aprile 1877.

Consistoriulu archidiecesanu.

Consistoriulu archidiecesanu este institutu publicu de invetiatori, care are dreptu de a accepta in invetiatura orfanii si de a asigura pentru ei ajutoriu viduale. Consistoriulu este compozitu din unu presedinte, doi vicepresedinti, doi secretari, doi consilieri si unu cancelar.

Consistoriulu are dreptu de a accepta in invetiatura orfanii si de a asigura pentru ei ajutoriu viduale. Consistoriulu este compozitu din unu presedinte, doi vicepresedinti, doi secretari, doi consilieri si unu cancelar.

Consistoriulu are dreptu de a accepta in invetiatura orfanii si de a asigura pentru ei ajutoriu viduale. Consistoriulu este compozitu din unu presedinte, doi vicepresedinti, doi secretari, doi consilieri si unu cancelar.

Consistoriulu are dreptu de a accepta in invetiatura orfanii si de a asigura pentru ei ajutoriu viduale. Consistoriulu este compozitu din unu presedinte, doi vicepresedinti, doi secretari, doi consilieri si unu cancelar.

Consistoriulu are dreptu de a accepta in invetiatura orfanii si de a asigura pentru ei ajutoriu viduale. Consistoriulu este compozitu din unu presedinte, doi vicepresedinti, doi secretari, doi consilieri si unu cancelar.

Consistoriulu are dreptu de a accepta in invetiatura orfanii si de a asigura pentru ei ajutoriu viduale. Consistoriulu este compozitu din unu presedinte, doi vicepresedinti, doi secretari, doi consilieri si unu cancelar.

Consistoriulu are dreptu de a accepta in invetiatura orfanii si de a asigura pentru ei ajutoriu viduale. Consistoriulu este compozitu din unu presedinte, doi vicepresedinti, doi secretari, doi consilieri si unu cancelar.

Consistoriulu are dreptu de a accepta in invetiatura orfanii si de a asigura pentru ei ajutoriu viduale. Consistoriulu este compozitu din unu presedinte, doi vicepresedinti, doi secretari, doi consilieri si unu cancelar.

Consistoriulu are dreptu de a accepta in invetiatura orfanii si de a asigura pentru ei ajutoriu viduale. Consistoriulu este compozitu din unu presedinte, doi vicepresedinti, doi secretari, doi consilieri si unu cancelar.

Consistoriulu are dreptu de a accepta in invetiatura orfanii si de a asigura pentru ei ajutoriu viduale. Consistoriulu este compozitu din unu presedinte, doi vicepresedinti, doi secretari, doi consilieri si unu cancelar.

Consistoriulu are dreptu de a accepta in invetiatura orfanii si de a asigura pentru ei ajutoriu viduale. Consistoriulu este compozitu din unu presedinte, doi vicepresedinti, doi secretari, doi consilieri si unu cancelar.